ΜΙΑ ΦΑΙΔΡΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΚΗ

Ο «ΠΑΛΗΑΝΘΡΩΠΟΣ»

Σοφοκλῆς Καρύδης κατὰ Ἰωάννου Βερβέρη! Δυὸ σπαρταριστοὶ δημοσιογραφικοὶ τυποι τῆς περασμένης γενεᾶς. Κωμῳδία σε δικαστήριο. Τὸ σατυρικὸ «Φῶς» καὶ ἡ ἱστορία του. Ὁ συντάκτης τοῦ «Παληανθρώπου» καὶ τὰ κατορθώματά του. Ἡ ἀπελπισία τοῦ Εἰρηνοδικοῦ. Τὰ ἐπακόλουθα τῆς δίκης.

Στὴν ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Τύπου ἀναφέρονται δυὸ περίεργες μορφὲς λαϊκῶν δημοσιογράφων : Ὁ Σοφοκλῆς Καρύδης καὶ ὁ Ἰωάννης Βερβέρης, διευθυντὴς καὶ συντάκτης τοῦ σατυρικοῦ «Φωτὸς» ὁ πρῶτος, — τοῦ ἀπεριγράπτου «Παληανθρώπου» ὁ δεύτερος. Γιὰ τοὺς δυὸ αὐτοὺς σπαρταριστοὺς τύπους θὰ δημοσιεύσουμε ξεχωριστὲς μονογραφίες. Σήμερα περιορίζόμαστε σὲ μιὰ ἀπολαυστικὴ δίκη ποὺ ἔγινε μεταξὺ των, χαρακτηριστικὴ τῶν... χαρακτήρων των.

Τὸ «Φῶς» ἄρχισε νὰ βγαίνη ἀπὸ τὴν 1 Φεβρουαρίου 1860 καὶ προόδευε ἀλματοδόδς. Ἔπειτα ἀπὸ 17 χρόνια, δηλ. στὰ 1877, ἔγινε συνεταιρικό. Ὁ Σοφοκλῆς Καρύδης ἔμεινε πάντοτε διευθυντής, καὶ οἱ συντάκτες του Ἰωάννης Βερβέρης καὶ Γεώργιος Σορῆς ἐμπῆκαν στὴν ἐπιχείρησι ὡς συνεταῖροι.

Τὸ «Φῶς» ὅμως εἶχε ἀρχίσει πειὰ νὰ παρακμάζη καὶ τέλος διεκόπη ἡ ἔκδοσίς του. Ἀμέσως ὁ Βερβέρης ἄρχισε νὰ βγάζη τὸν «Παληάνθρωπο», στὸν ὁποῖο ἔγραφε καὶ κοροϊδίες εἰς βάρος τοῦ προηγουμένου διευθυντοῦ του ! Ὁ Καρύδης ἐθύμωσε καὶ τοῦ ἔκαμε μηνύσεις, πολιτικὲς ἀγωγὲς κλπ. Μιὰ ἀπὸ τὶς δίκες τους περιγράφεται στὶς ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς, καὶ ἰδίως στὴν «Ἀκρόπολι» ποὺ εἶχε πάρει τὸ ζήτημα στὰ σοβαρά, ὡς ἑξῆς :

«*ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟΝ. — Διαπληκτισμοὶ δημοσιογράφων. — Ὁ συντάκτης τοῦ «Φωτὸς» καὶ ὁ συντάκτης τοῦ «Παληανθρώπου».*

»***Χθὲς διεξήχθη ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδικείου τῆς βορείου πλευρᾶς δίκη, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐνάγων μὲν ἦτο ὁ κ. Σ. Καρύδης, ὁ καὶ ἐκδίδων ἄλλοτε τὴν σατυρικὴν ἐφημερίδα «Φῶς», ἐναγόμενος δὲ ὁ κ. Ἰ. Βερβέρης, ἐκδότης τῆς ἐπίσης σατυρικῆς ἐφημερίδος «Παληάνθρωπος». Τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης ταύτης ἀποτελοῦσι μηδαμιναὶ ἀξιώσεις, ἡ δὲ διαδικασία διεξήχθη κατὰ τρόπον λίαν σκανδαλώδη, καθόσον αἱ μεταξὺ τῶν διαδίκων ἀντεγκλήσεις περιεστρέφοντο κατ' οὐσίαν εἰς ἀμοιβαίας ὑβρολογίας, τὰς ὁποίας χυδαία ἄμιλλα κατέστησε σκανδαλωδεστάτας....***

»***Ἔκπληξις κατέλαβε τὸ ἀκροατήριον πρὸ τοιούτου σκαιοῦ ἀγῶνος δύο δημοσιογράφων, οἱ ὁποῖοι διὰ τῆς ὀξύτητος τῆς σατύρας εἶχον ἀναλάβει τὸ εὐγενὲς ἔργον τῆς καυτηριάσεως τῶν κοινωνικῶν ἑλκῶν καὶ τῆς ἠθικοποιήσεως καὶ τῆς παιδαγωγίας τῶν κακοανατεθραμμένων τάξεων τοῦ λαοῦ.***

»***Ἡ χθεσινὴ πρὸ τοῦ δικαστηρίου διαδικασία ὑπῆρξε — ἂς μὴ τὸ ἀποκρύψωμεν — ἀλγεινὸν διὰ τὴν δημοσιογραφίαν δικαστικὸν χρονικόν, καθόσον ὑπέδειξε μέχρι ποίου σημείου ἠδύνατο νὰ φθάσῃ ἡ κατάπτωσις τοῦ ὕψους τῆς δημοσιογραφικῆς ἀποστολῆς, διὸ καὶ ἄσμενοι θὰ ἐτηρῶμεν σιγήν, καὶ θὰ ἐκαλύπτομεν διὰ λευκοῦ χάρτου τὴν ἀσχημίαν, ἂν τὰ τοῦ χρονογράφου καθήκοντα καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς δημοσιεύσεως τῶν δικαστικῶν πραγμάτων, ἦν τηροῦμεν, ἐπέτρεπον ἡμῖν τὴν ἀποσιώπησιν».*

* * *

Ἡ δίκη ἄρχισε στὶς 10 τὸ πρωΐ. Κόσμος πολύς, πρὸ πάντων δημοσιογραφικός, εἶχε μαζευθῆ νὰ παρακολουθήση τὴ διαδικασία, ἡ ὁποία ἐπροβλέπετο διασκεδαστική, γιατὶ ἐνάγων καὶ ἐναγόμενος εἶχαν φήμην ἐξυπνοτάτων καὶ μαχητικῶν ἀνθρώπων.

Ὁ Σοφοκλῆς Καρύδης καλεῖται πρῶτος νὰ ἐξετασθῆ. Σηκώνεται καὶ ἀρχίζει ἔτσι :

—Ὁ ἐναγόμενος Ἰωάννης Βερβέρης ὁ καὶ Παληάνθρωπος αὐτοκαλούμενος...

— Διαμαρτύρομαι ! φωνάζει ὁ Βερβέρης, μὲ ὑβρίζει !

— Καθόλου, κύριε Εἰρηνοδίκη, συνεχίζει ἀπαθῶς ὁ Καρύδης, ὁ ἴδιος χαρακτηρίζει ἔτσι τὸν ἑαυτό του. Καὶ ἰδοὺ ἡ ἀπόδειξις.

Καὶ παρουσιάζει πρὸ τοῦ Δικαστηρίου ἕνα φύλλο τοῦ «Παληανθρώπου», ὅπου, κάτω ἀπὸ τὸν τίτλο μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἰω. Βερβέρη ἦταν γραμμένο τὸ περίφημο ἐκεῖνο στερεότυπό του :

«*Ἡ ἀρχή μου εἶνε νὰ μὴν ἔχω καμμίαν ἀρχήν*»!

Κατόπιν τῆς... ἀποδείξεως αὐτῆς, ὁ Καρύδης συνεχίζει :

— Τὸν κακοήθη αὐτὸν ὑπάνθρωπον παρέλαβα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου κατὰ τὸ 1877, ὅτε ἐξέδιδα τὸ «Φῶς». Ἐπειδὴ ἦταν ἔλεεινὸς καὶ τὰ κουρέλια ἔκρεμοντο ἀπὸ πάνω του, τὸν ἐπῆγα εἰς τὸ ἐμπορικὸν τοῦ κ. Ἀγκονάκη καὶ προκαταβαλὼν δύο μηνιαίους μισθούς του, ἤτοι δραχμὰς 80, τοῦ ἀγόρασα μίαν ἐνδυμασίαν ὁλόκληρον. Ἀλλ' ὁ ἄθλιος ἤθελε καὶ λαιμοδέτην τοῦ συρμοῦ καὶ γάντια γλανσέ, ὥστε ἐπλήρωσα ἄλλας 10 δραχμάς, τὸ ὅλον 90, διὰ νὰ τὸν κάμω ἄνθρωπον !... Ἔπειτα ἐγυρίσαμε εἰς τὸ γραφεῖον καὶ ἀφοῦ ἐντύθηκε μπροστὰ στὸν καθρέφτη καὶ ἐκαμάρωνε σὰν γύφτικο σκεπάρνι, τοῦ ἔδωσα δυὸ τάλληρα μετρητά, κύριε Εἰρηνοδίκη ! καὶ τοῦ εἶπα : — «Λάβε καὶ αὐτά, διὰ νὰ μὴν ἔχῃς θεωρίαν ἐπισκόπου καὶ καρδίαν μυλωνᾶ». Καὶ αὐτὸς τὰ ἐτσέπωσε καὶ ἐδείχθη ἀχάριστος ! Μὲ κατέκλεψε, κύριε Εἰρηνοδίκη !...

«*Ἐπὶ τούτοις* — γράφει ἡ «Ἐφημερὶς» τοῦ Κορομηλᾶ — *τὸ ἀκροατήριον ἐπεδόθη εἰς παρατεταμένους γέλωτας, ὁ δὲ κ. Εἰρηνοδίκης ἠναγκάζετο πλειστάκις νὰ κρούῃ τὸν κώδωνα καὶ ν' ἀνακαλῇ τοὺς διαδίκους εἰς τὴν τάξιν, διότι διημείβοντο μεταξὺ των ὕβρεις βαρύτατα. Ὁ ἀναγνώστης ἂς λάβῃ ἰδέαν ἐκ τοῦ κατωτέρω διαλόγου :*»

Καὶ ἀκολουθεῖ ὁ διάλογος :

ΒΕΡΒΕΡΗΣ. — Ἐγώ, βρὲ μασκαρᾶ, ἤμουν ἔλεεινός ;

ΚΑΡΥΔΗΣ. — Σύ ὁ ἴδιος ! Νὰ καὶ ἡ εἰκόνα σου, παληάνθρωπε !

ΒΕΡΒΕΡΗΣ. — Ἐσένα μοιάζει αὐτή !

ΚΑΡΥΔΗΣ. — Ἐσένα παριστάνει ! Σὺ ὁ ἴδιος τὸ γράφεις !

ΒΕΡΒΕΡΗΣ. — Φτοῦ σου, τενεκὲ ξεγάνωτε ! Πειναλέε !

ΚΑΡΥΔΗΣ. — Φτοῦ στὰ μοῦτρα σου, ἐκβιαστή ! Ὅλο καὶ στὰ πετσόμματα ἔχεις τὸ νοῦ σου !

Ὁ τίτλος τῆς ἐφημερίδος ὁ «Παληάνθρωπος», μὲ τὸ ὁ ἴσο τοῦ Βερβέρη, ἔχοντος ἐμπρός του ἕνα καλαμάρι καὶ μιὰ μπουκάλα κρασί!

Τὸ κουδοῦνι τοῦ Εἰρηνοδίκη κρούεται δαιμονιωδῶς. Οἱ χωροφύλακες συγκρατοῦν τὸν κατηγορούμενο γιὰ νὰ μὴν κατασπαράξῃ τὸν ἐνάγοντα. Ὁ Εἰρηνοδίκης φωνάζει στὸ Βερβέρη :

— Κάθησε κάτω, κατηγορούμενε!

— Τὰ παραφουσκώνει κ. Εἰρηνοδίκη ! διαμαρτύρεται ὁ Βερβέρης.

— Καλά ! Τὰ λὲς ἔπειτα, στὴν ἀπολογία σου.

Καὶ ὁ Καρύδης συνεχίζει τὴν κατάθεσί του :

— Λοιπόν, κύριοι, τὸν προσέλαβα ὑπάλληλό μου, καὶ μετὰ δυὸ μῆνας, δηλ.. ἀπὸ τὴν πρώτη Ἰανουαρίου, εἶχα σκοπὸ νὰ τὸν κάμω καὶ συνεταῖρον μου. Πρὸς τοῦτο μάλιστα συνετάξαμε καὶ συμβόλαιο. Ἀλλὰ μὴ ρωτᾶτε πόσες ζημίες μοῦ ἐπροξένησε !... Σημειώσατε ὅτι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἐφαίνετο ὅτι εἶνε ὄβλιος, γιατί, ὅταν ἤστερ' ἀπὸ λίγες μέρες τὸν ἐρώτησα νὰ μοῦ πῇ γιατὶ ἐνῶ ὅλοι οἱ ἄλλοι συγγενεῖς του ἔχουν τὸ ἐπώνυμο Βαρβέρος, αὐτὸς μόνος ὀνομάζεται Βερβέρης, μοῦ ἀπάντησε : —«Οἱ συγγενεῖς μου εἶνε βάρβαροι καὶ ἐγὼ ἤθελα νὰ μετονομασθῶ βερ - βέρης, δηλ. δόσε βερεσέ !».

Νέα γέλια στὸ ἀκροατήριο. Ὁ Εἰρηνοδίκης ἐρωτᾶ :

— Πόσας ἀγωγὰς τοῦ ἔχετε κοινοποιήσει, κύριε Καρύδη ;

— Δώδεκα, ἐπὶ τοῦ παρόντος. Θὰ τοῦ κοινοποιήσω ὅμως καὶ ἄλλες 27 γιὰ νὰ γίνουν 39 ! Θέλω νὰ τοῦ δώσω παρὰ μίαν τεσσαράκοντα !

* * *

Ἔπειτα ἀπὸ μισὴ ὥρα ἐπαναλαμβάνεται ἡ συνεδρίασις. Δικάζεται ἄλλη ἀγωγὴ τοῦ Σοφοκλέους Καρύδη, διὰ τῆς ὁποίας ζητεῖ ἀπὸ τὸν Ἰω. Βερβέρην δραχμὰς 700 ὡς... δίδακτρα. «*διότι τὸν ἐδίδαξε ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν!*». Ὁ συντάκτης τοῦ «Παληανθρώπου» σκυλιάζει ἀπὸ τὸ κακὸ του καὶ ἀποκαλεῖ τὸν Καρύδη *ἀγράμματο, τοῦβλο, ντουβάρι!* Ὁ Καρύδης τοῦ ἀνταποδίδει τὰ κομπλιμέντα.

Ἡ ἀγωγὴ αὐτὴ ἀπορρίπτεται, καὶ ἀρχίζει ἡ ἐκδίκασις ἄλλης. Ζητεῖ τώρα ὁ Καρύδης δραχμὰς 9.

— Τὰς δραχμὰς αὐτάς, κύριε δικαστά, μοῦ ἔκλεψε ὁ κατηγορούμενος τὴν 25 Νοεμβρίου γιὰ ν' ἀγοράσῃ δῶρα τῆς φιλενάδας του ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ὀνόματός της. — «Βρέ, δὲν ντρέπεσαι ; τοῦ εἶπα, φτωχὸς ἄνθρωπος, τί τὰ θέλεις αὐτά;».

Μὲ τὴν ὀγδόη, ἐννάτη καὶ δεκάτη ἀγωγή, ὁ Σοφοκλῆς Καρύδης ζητοῦσε δραχ. 798 γιὰ ἀποζημίωσι τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ σπιτιοῦ, τοῦ τυπογράφου καὶ τοῦ διανομέως, τοὺς ὁποίους ἀναγκάστηκε νὰ πληρώνη μετὰ τὴν παῦσι τοῦ «Φωτός».

Μερικὲς ἀπὸ τὶς ἀγωγὲς τοῦ Καρύδη ἀπορρίφθησαν, μερικὲς ὅμως ἔγιναν δεκτές. Ὁ Βερβέρης ἀναγκάστηκε νὰ πληρώση ἀκόμη καὶ τὰ ἔξοδα τῆς δίκης.

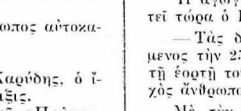

Ο ΧΑΛΚΕΝΤΕΡΟΣ